

Силабус курсу

Основи права та конституціоналізму

Ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – К Безпека та оборона

спеціальність – КЗ Національна безпека

освітньо-професійна програма – Національна безпека за (окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

Рік навчання: 1;2 семестр

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

д.ю.н., доцент, професор кафедри теорії права та конституціоналізму
ЗУНУ

Дракохруст Тетяна Вікторівна

Контактна інформація

t.drakokhrust@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Основи права та конституціоналізму» полягає в тому, щоб сформувати у студентів базові знання про правову систему, основні правові концепції, принципи та інститути, а також закласти розуміння конституційних основ державного устрою, прав і свобод людини, і механізмів їх забезпечення та захисту. Вивчення цієї дисципліни сприятиме розвитку критичного мислення, здатності аналізувати та застосовувати правові норми, а також усвідомленню важливості конституційних цінностей у суспільному житті.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи права та конституціоналізму» є засвоєння базових правових понять і категорій; дослідження основних положень Конституції, її роль у правовій системі, а також принципи поділу влади, верховенства права, та захисту прав і свобод людини; сприяння розвитку навичок аналізу правових норм і документів, а також розуміння процедур прийняття законів та їхнього застосування; формування правової культури і громадянської відповідальності.

Структура курсу

Годин и (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	1. Вступ до права та правознавства	Аналіз ключових понять, таких як закон, правовідносини, суб'єкти права, об'єкти правовідносин, юридичні факти. Визначення поняття джерел права, огляд основних видів джерел (закони, підзаконні акти, судова практика, правові звичаї), їх ієрархія та значення у правовій системі.	Тести, питання
2 / 2	2. Система права та її структура	Оволодіти поняттям системи права, її внутрішня структура, зв'язки між окремими галузями та інститутами права. Поділ права на публічне та приватне, характеристика основних галузей (конституційне, адміністративне, кримінальне, цивільне, сімейне, трудове право тощо), їх специфіка та сфера застосування.	Кейси
2 / 2	3. Право як регулятор суспільних відносин	Знати поняття та елементи механізму правового регулювання (правові норми, правові акти, правозастосовна діяльність, юридична практика). Характеристика основних суб'єктів правовідносин (фізичні особи, юридичні особи, держава, державні органи), їхні права та обов'язки. Поняття та види юридичної відповідальності (цивільна, кримінальна, адміністративна, дисциплінарна)	Тести, питання
4 / 4	4. Правова держава та верховенство права	Засвоїти визначення правової держави, її основні ознаки (верховенство права, поділ влади, захист прав і свобод людини, наявність правового контролю). Аналіз принципу верховенства права як основоположного принципу правової держави, його зміст і значення для правової системи. Механізми захисту прав і свобод людини в умовах правової держави (судова система, омбудсмен, міжнародні інституції), роль Конституції у гарантуванні прав людини	Кейси
4 / 4	5. Конституція: зміст, структура та значення	Знати визначення Конституції як основного закону держави, що закріплює основні принципи правового устрою, функції Конституції (регулювання суспільних відносин, встановлення основних прав і свобод, визначення структури державної влади). Аналіз змісту та структури Конституції, огляд основних розділів (преамбула, розділи про права і свободи людини, розділи про державну владу, територіальний устрій, фінансову систему тощо).	Кейси
2 / 2	6. Конституціоналізм як основа державного устрою	Знати визначення конституціоналізму як правової та політичної доктрини, що базується на принципах верховенства Конституції, поділу влади, захисту прав і свобод людини. Здійснювати аналіз основних принципів конституціоналізму, таких як верховенство права,	Тести, питання

		поділ влади, народний суверенітет, демократичний порядок, правовий контроль і незалежність судової влади.	
2 / 2	7. Система державної влади	Знати визначення принципу поділу влади як основоположного принципу конституційного ладу, аналіз його реалізації на практиці, взаємодія та баланс між гілками влади. Розгляд структури та функцій законодавчої гілки влади, зокрема парламенту, його повноваження, процес законотворчості, контроль за діяльністю уряду. Аналіз виконавчої гілки влади, зокрема уряду, його структура, повноваження, порядок формування та діяльності, відповідальність перед парламентом. Вивчення судової гілки влади, система судів, їхні повноваження та функції, принципи незалежності та неупередженості судової влади, роль судової системи в захисті прав і свобод громадян.	Тести, питання
4 / 4	8. Захист прав і свобод людини у конституційному праві	Огляд основних прав і свобод, гарантованих Конституцією (особисті, політичні, економічні, соціальні, культурні права), їх зміст, межі та механізми реалізації. Аналіз національних механізмів захисту прав і свобод (судова система, омбудсмен, право на конституційну скаргу), роль державних органів у забезпеченні захисту прав громадян. Вивчення діяльності Конституційного Суду в контексті захисту прав і свобод, аналіз його рішень, які впливають на правову практику.	Тести, питання
4 / 4	9. Проблеми сучасного конституційного процесу в Україні	Вміти аналізувати конституційні кризи, що виникли в Україні, їх причини та наслідки. Проблеми правової невизначеності та суперечності в тлумаченні Конституції. Виклики, пов'язані з діяльністю Конституційного Суду, його рішеннями та впливом на правову систему. Проблеми та труднощі в процесі внесення змін до Конституції, включаючи питання легітимності та прозорості цього процесу. Проблеми забезпечення та захисту прав і свобод громадян у контексті конституційних змін	Кейси
4 / 4	10. Конституційно-правові проблеми відповідальності публічної влади в Україні	Здійснити аналіз конституційних положень щодо відповідальності публічної влади, включаючи відповідальність президента, уряду, депутатів. Процедури та механізми імпідменту, відставки та інших форм конституційної відповідальності. Роль Конституційного Суду в контролі за відповідальністю публічної влади.	Кейси, практичні завдання

Літературні джерела

1. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. Відомості Верховної Ради

України. 1991. № 38. Ст.502.

2. Виборчий кодекс України : Закон України від 19 грудня 2019 р. № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>

3. Декларація прав національностей України від 1 листопада 1991 р. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 53. Ст.799.

4. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. Відомості Верховної Ради УРСР. 1990. № 31. Ст.429.

5. Конституція України від 28 червня 1996 р. (із змін.). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

6. Конституція Автономної Республіки Крим від 21 жовтня 1998 р., затв. Законом України від 23 грудня 1998 р. № 350-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 5- 6. Ст.43.

7. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 8 липня 2011 р. № 3671-VI. URL :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>

8. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим : Закон України від 10 лютого 1998 р. № 90/98-ВР (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/90/98-вр>.

9. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 р. № 1798-VIII URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.

10. Про військово-цивільні адміністрації : Закон України від 03 лютого 2015 р. № 141-VIII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/141-19>

11. Про громадські об'єднання : Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.

12. Про громадянство України : Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>.

13. Про Державний реєстр виборців : Закон України від 22 лютого 2007 р. № 698-V (із змін.). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/698-16>.

14. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05 лютого 2015 р. № 157-VIII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.

15. Про друковані засоби масової інформації (преси) в Україні : Закон України від 16 листопада 1992 р. № 2782-XII (із змін.). URL :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>.

16. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII. URL :<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.

17. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII (в ред. Закону від 13 січня 2011 р. № 2938-VI). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

18. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII (із змін.). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.

19. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>.

20. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 р. № 116/95-ВР (в ред. Закону від 22 грудня 2005 р. № 3277-IV). URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-вр>.

21. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.

22. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586- XIV (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

23. Про національні меншини в Україні : Закон України від 25 червня 1992 р. № 2494-XII .URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2494-12.38>.

24. Васильченко Г. Планування розвитку територіальних громад: навч. посіб. Київ: ВІЕН ЕЙ, 2018. 256 с. 44.

25. Калинюк С. С. та ін. Конституційно-правовий статус адвокатури в механізмі реалізації права людини і громадянина на правову допомогу: моногр. Ужгород: Гельветика, 2017. 197 с. 45.

26. Барабаш Ю. Г. та ін. Конституційне право: підручник . Київ: ВАІТЕ, 2021. 528 с.

27. Конституційне право України: підручник. Ужгород: РІК-У, 2020. 504 с.43. Конституційне право України: підруч. 8-е вид. перероб. та допов. Ужгород: Гельветика, 2018. 410 с.

28. Слінько Т. М. та ін. Конституційне право України: підручник. Х. : Право, 2020. 592 с. 46.

29. Fontanelli F. and Martinico G., 'Cooperative Anatagonists. The Italian Constitutional Court and the Preliminary Reference: Are We Dealing with a Turning Point?' (2008) Eric Stein Working Paper 5, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1299280, accessed 18 October 2021.

30. Florczak-Wątor Monika, 'The Capture of the Polish Constitutional Tribunal and its Impact on the Rights and Freedoms of Individuals' in Jürgen Mackert, Hannah Wolf and Bryan S. Turner (eds.), The Condition of Democracy. Vol. 2: Contesting Citizenship (Routledge 2021) 127–142.

31. Florczak-Wątor Monika, 'The Polish Constitutional Tribunal and its Transformation' (2020) 32

European Review of Public 1, 461–47149.

32. Kawczyńska Monika, 'The Court of Justice of the European Union as a Law-Maker: Enhancing Interpretation or Acting Ultra Vires?' in Monika Florczak-Wątor (ed.), *Judicial Law-Making in European Constitutional Courts* (Routledge 2020) 203–220.50.

33. Lepsius Oliver, 'The Standard-Setting Power' in Matthias Jestaedt, Oliver Lepsius, Christoph Möllers and Christoph Schönberger (eds.), *The German Federal Constitutional Court: The Court without Limits* (Oxford University Press 2020) 70–130.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом